

KNIHOVNÍK VIDÍ, KAM UČITEL NEDOHLÉDNE

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Učitel a knihovník – dvě profese, které mohou výrazně ovlivnit dětské čtenářství. Většinou ale každý z nich zušlechťuje svůj vlastní sad a spolupracují spolu pouze při občasných návštěvách besed. Projekt Školní čtenářské kluby jim nabízí velmi úzkou spolupráci – pravidelné vedení klubu, společné plánování schůzek, sdílení zkušeností.

Text: Irena Poláková, foto: Ondřej Polák

Cesta ke knize přes třídní knihovničku

Česká republika je v evropském měřítku výjimečná hustotou knihovní sítě. Navzdory skutečnosti, že čtenářů spíše ubývá, přibližně polovina dětí v populaci knihovnu navštěvuje. V tomto kontextu se může snaha mít v každé třídě vybavenou knihovničku jevit jako nadbytečná, zvláště v případě přítomnosti školní knihovny (dle údajů Národní knihovny málo využívaných). Nicméně dostupné výzkumy hovoří o opaku. Přítomnost knih, doma i ve třídě, lásku ke čtení jednoznačně podporuje. A to jsme dosud nezmínili skupinu

děti, pro které je cesta do knihovny, navzdory geografické vzdálenosti, téměř nevladatelná. A takových dětí je ve čtenářských klubech několik set. Okolo tří set dětí si knihy půjčují pravidelně, a přitom v knihovně byly jen několikrát, při školní či klubové návštěvě. Tyto děti často nemají nikoho, kdo by měl čas je do knihovny dovézt, nicméně ony samy mají čas číst a díky klubové knihovničce mají možnost vybírat si nové a nové tituly.

Učíci tandem

V ideálním případě nastane situace, kdy knihy z klubové knihovničky nestačí. Pro-

to každý týden vchází do klubu knihovnice (jedna z vedoucích klubu) s taškou plnou knih a nabízí je dětem ke klubovému čtení. Obvykle reaguje na to, o čem děti hovořily při poslední schůzce, o čem je baví číst. Učitel s dětmi pracuje pravidelně, zná jejich reakce. Knihovník denně pracuje s knihami a v každém dítěti vidí potenciálního čtenáře. Nejednou se stalo, že právě knihovník prorazil hradbu nedůvěry v rozečtení dítěte. Celkem běžné se v klubech děje, že děti ve třídě velmi slabě a mlčí se v bezpečném prostředí klubu rozmluví, a nakonec i rozečtou, a leckdy se zlepší i jejich školní výkony. Učitelé i knihovníci se ve

Brána ke vzdělávání – školní čtenářské kluby je projekt financovaný od února 2012 do ledna 2015 z prostředků Evropského sociálního fondu a státního rozpočtu ČR. Ve 13 základních školách jej jako volnočasovou aktivitu vede ideálně vždy místní pedagog a knihovník veřejné knihovny. Klubovou skupinu tvoří 10–15 dětí, scházejí se během školního roku jednou týdně na hodinu a půl, a to v prostorách školy. Nositelem projektu a zdrojem jeho metodického vedení je Nová škola, o. p. s.

Seznamte se s metodami klubové práce a s konkrétním děním v nich na www.ctenarskekluby.cz.

Přeloučská knihovnice Eva Fundová se domnívá, že čtenářské kluby jsou „snem každého knihovníka.“

Vedoucí knihovny z Chlumce nad Cidlinou a současně jedna z vedoucích čtenářských klubů Helena Holanová si prohlíží knihu s dívkou z mateřské školy v Hlavečnicku, členkou čtenářského klubu.

Mirka Jozová, knihovnice z Kolína

vedení činností často střídají, využívají své silné stránky. Učitel pomáhá udržet v klubu pracovní prostředí, bez represí. Doménou knihovníků je doporučování knih k samostatnému čtení dětí, představování knižních novinek. Zpočátku bylo doporučování

knih dětem intuitivní, nepodložené detailní znalostí knihy, zejména u nových knih. Proto knihovníci navrhli rozdělení knih podle témat i čtenářské úrovně dětí. Sepsali anotace klubových knih – jak pro klubové využití, tak i pro rodiče a děti.

KNIVOVNICKÉ ZÁSADY V KLUBOVÉ PRAXI

V klubových knihovničkách se za dobu působení projektu Školní čtenářské kluby nashromáždilo přibližně 250 knih. Taková malá knihovna. A tak došlo na zkušenosti z knihovnické praxe, na tzv. Ranganathanovy zákony:

Knihy jsou určeny k užívání. Cílem knih je, aby byly čtené. Velice hezky vypadají nové, nepotřebované knihy, vyrovnané v regálech. Pokud chceme, aby se dětem staly knihy nezbytností, nesmějí se bát je používat. Zejména děti z nečtenářského prostředí si v našem klubu nechtěly půjčovat knihy domů, aby je nepoškodily. Je třeba seznámit malé čtenáře s tím, jak s knihou zacházet, ale to není nejdůležitější. Větší užitek z knihy je, pokud je přečtená. Průměrná cena klubové knihy je přibližně 200 Kč. Větší cenu má, že je čtená.

Každému čtenáři jeho knihu. Pokud chceme číst, máme právo si vybrat knihu, která nás zajímá a kterou potřebujeme. Velmi důležité u dětí, které získávají čtenářské návyky. Mají právo na knihu odpovídající jejich čtenářským zkušenostem, zájmům, potřebám a náladám. Na knihu, která se jim prostě líbí. V lepší orientaci nám pomáhají anotace knih uvedené na portálu projektu www.ctenarskekluby.cz.

Každé knize jejího čtenáře. Tato zásada souvisí s knihovnickou prací. Uložit knihy tak, aby k nim děti měly snadný přístup. Je mnoho způsobů, jak knihy roztrdit. V současné době se pokoušíme klubové knihy rozdělit podle čtenářských dovedností. Věříme, že stejně jako anotace by toto rozdělení mohlo pomoci ostatním. Pokud se dítě rozhodne vypůjčit si knihu, která je dle našeho názoru pro něj nevhodná, můžeme s ním jeho výběr probrat, ale rozhodnutí je na něm.

Šetřete čas na čtenáře. Požadavek v knihovnické praxi velmi důležitý. Pokud je v knihovně čtenář, věnujeme se mu. V klubech se dětem věnujeme po celou dobu jeho trvání. Nemělo by se nám stát, že na výběr knih zbude chvilka před koncem klubu. To, že si děti domů odnesou knihy, které je lákají, a přečtou si je, je zásadní pro cíle projektu.

Knihovna je rostoucí organismus. I klubová knihovnička je již zaplněna. Zde musíme opět myslet na malé čtenáře. Do nejvyššího regálu nedosáhnou a k nejnižšímu se musí ohýbat. Klubové místnosti mají mnoho možností a nemusí to být pouze knihovna. U nás v klubu jsme zavrhlí možnost dávat na špatně přístupné místo knihy, které nikdo nečte. Neboť tím bychom porušili zásadu, že každá kniha má svého čtenáře.

Nada Rollová, knihovnice a vedoucí čtenářského klubu na ZŠ Slaný

Soutěž o knihovnu plnou knih

Oslavte s Albatrosem
65. narozeniny
a vyhraďte knihovnu plnou knih

I pro školy, školky, školní družiny
více na www.albatros.cz

